

1.

Sigmundova vrata, koja stanovnici Salzburga oduvijek zovu Novim vratima, zapravo su tunel probijen u 17. stoljeću kroz brdo što nadvisuje grad kako bi se staru gradsku jezgru povezalo s četvrtima na jugu i zapadu. Pedeset metara iza Novih vrata odvaja se nadesno ulica koja prati smjer pružanja Mönchsberga i kroz tri blage okuke nastavlja prema vanjskim dijelovima grada, a negdje na pola puta između prvog i drugog zavoja stoji kuća koju poznajem od djetinjstva. Često su me roditelji vodili za ruku pored nje jer smo stanovali u naselju smještenom još dalje izvan grada, pa smo tom ulicom pješaćili do gradske jezgre kako bismo posjetili kino ili gostionicu.

Kuća je sagrađena 1896., a 98 godina potom uselio sam se u tom mirnom dijelu grada sa suprugom i još malom djecom u prostran stan, pošto smo dotad živjeli na drugom kraju Salzburga, u stanu koji nam je postao pretijesan, u bučnoj ulici na izlazu iz grada. Kuća sa žutim pročeljem, bogato ukrašena štukaturom i ornamentima, imala je nad visokim prizemljem još dva kata i bila djelo Jakoba Ceconija, koji je potjecao iz dinastije furlanskih arhitekata i graditelja. Njegov otac Valentin došao je u Salzburg 1857. godine iz Gemone i sa sobom doveo vlastitu ekipu zidara, stolara, limara, u grad čiju su sliku on sam, njegov sin Jakob i Jakobov nesretni sin Karl obilježili sagrađivši tijekom tri naraštaja 200 građevina. Novca smo dotad bili uštedjeli koliko

smo mogli, isto toliko posudio nam je velikodušan stariji umjetnički par, i potom smo se zadužili na više od dva desetljeća kako bismo mogli živjeti u stanu koji će pružati dovoljno mjesta za sve: za djecu, nas dvoje i stvari koje nam bijahu važne, a posebno za mene, kojemu je radno mjesto uvijek bilo kod kuće.

Stan ima dvije etaže i podsjeća na prevrnut brod. Prethodna je vlasnica bila uredila potkrovlje, ono se prema gore oštro sužava, potpuno je obloženo drvom i kroz uske, brodskim oknima slične prozore prima tako malo svjetla da se čovjek u njem osjeća kao u utrobi neke lađe. Pogledamo li za vedrih noći kroz najveće okno prema nebu, vidimo kako na dnu mora svjetlucaju zvijezde. Tu gore, u utrobi broda, smještene su kupaonica i dvije sobe srednje veličine. Donji kat, naprotiv, prozračna je gornja paluba: kroz visoke prozore svjetlo dopire u osunčane prostorije, u malu funkcionalnu kuhinju, sićušnu radnu sobu, visoku koliko i široku i dugačku, te u neuobičajeno veliku prostoriju koja je vjerojatno nastala tako što su se blagovaonica i dnevna soba nakon jedne od brojnih pregradnji sjedinile u neku vrstu salona.

Nakon što se stubištem, prošavši mimo pet drugih stambenih jedinica, na gornjem katu dospije do našega stana, ulazi se u nj kroz vrata načinjena od svjetlosmeđeg, ovlaš lakiranog drveta s mnoštvom udubina, ogrebotina, oguljenih mjesta. Predsoblje je malo, ali široko, u obliku slova L, tako da ne predstavlja ni pristupnu prostoriju ni odlagalište za ogrtače, nego se zbog svojih čudnih proporcija istodobno čini i amputiranim i nabrekli. Svoj oblik dobilo je zapravo davno prije našega vremena. Očito su prvo smanjili veliku kuhinju, a potom od tako dobivena *entréa* oduzeli prostor za kabinet u kojem je onda vjerojatno boravila služavka, tako da posjetitelji koji prvi put u nj stupe imaju dojam da su dospjeli u preveliku ili premalu prostoriju. Nisu načisto s tim smiju li se ovdje osvrnuti oko sebe i otkriti što god zanimljivo ili je taj međusvijet tu samo zato da u njemu

odlože svoje ogrtače te se s nekoliko koraka iz velikoga vanjskog svijeta presele unutra u ovaj naš.

Stan ima i ekstrovertiranih i introvertiranih crta, a introvertiranost se ovdje, gdje vanjski svijet postaje vanjskim tek zatvaranjem ulaznih vrata, osjeća jače nego u raznim sobama, koje su sve višestruko povezane s daljinama. Naša već odavno odrasla djeca, kad nas posjećuju, po ulasku u predsoblje odmah počinjušiti, kao da upravo tu prepoznaju stan u kojem su proveli djetinjstvo, po mirisu koji će za njih do vijeka od svih stanova na svijetu jedino ovaj imati.

Iz predsoblja se lijevo ide u kuhinju, a ravno su vrata koja se doimaju kao da su izrezana iz masivnog bijelog ugradbenog ormara, kroz koja se ulazi u kocki sličan kabinet. Desno su pak. stilski neumjesno izvedena vrata s nadvojem u obliku luka iza kojih zapravo tek počinje stan. Tu se stupa u sobu koja je velikaskoro kao sve druge zajedno, a u njoj su smješteni glavina naše biblioteke, dugi blagovaonički stol, mnoštvo slika i obiteljskih devocionalija. Na desnoj strani, neposredno iza tih vrata, strme drvene stube s dva okretišta vode gore u mračnu utrobu broda. Jednog petka podignuo sam tamo sidro, pomislio na avanture koje me očekuju, i spustio se dolje na gornju palubu.